

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

114. De abnegatione visus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

abolere non poterit, sed in viva memoria in vicus servaverit: mytheria autem evangelica millies perfecta memoria tenere non poterit. Melius itaque ait, imprimatur imago vanitatis, quam veritatis, &c. Id quod in Moral. dixit Greg. Semel species formæ per oculos illigata, vix magni luctaminis manu solvitur.

Anima, quæ seipsam ignorat, ait Bernardus, foras mittitur, ut pascat hædos, id est, oculos, & aures: quæ nihil habet intus, vagatur foris, studet pascendis sensibus. quæ pabulum intus non habet cordis.

De abnegatione visus.

PUNCTUM CXIV.

Curiosus obtutus radix est adulterii. Chryf. de lapsu David. Gloss. ad illud Job: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine*; Visum, inquit, sequitur cogitatio, cogitationem delectatio, delectationem consensus, consensus opus, opus consuetudo, consuetudinem necessitas, necessitatem desperatio, desperationem damnatio. Unde merito Thren. 3. dicitur: *Oculus meus depradatus est animam meam.*

Bernardus ad Evam: Quid tuam mortem tam inrentè intueris? Quid illud tam crebrò vagantia lumina jaceis? Quid spectare libet, quod manducare non licet? Oculos, inquis, tendo, non manum: non est interdicitum, ne videam, sed ne comedam. Hoc est culpa non est: culpa tamen indicium est: te enim inrentè ad aliud, lateenter interim in cor tuum serpens illabitur, blandè alloquitur, blanditiis rationem mendacis timorem compescit: Nequaquam, inquit, morioris. Auget euram, dum incitat gulam: acuit curiositatem, dum suggerit cupiditatem. Offert tandem prohibitum, & aufert concessum: porrigit pomum, & subripit paradysum: haurit virus peritura, & perituros paritura. *Oculus meus depradatus est animam meam.*

Speranza Scriptura selecta.

A *Pepigi fœdus, &c.* Hieron. Ut cogitationes cordis castè servare possit, fœdus cum oculis pepigit, ne prius incaute aspiceret, quod postmodum invitus amaret.

Oculi à Luciano, prima amoris via, dicti sunt, à Platone amoris principium, à Dionysio amoris duces, à Philostrato sedes amoris. In oculis prima pugnae præludia, inquit Clemens Alex.

In Num. iussit Deus apponi in fine vestis quasdam hyacinthinas vittas: *Ut recedarentur mandatorum Dei nec sequerentur cogitationes suas, & oculos per res varias fornicantes.* Septuag. *In quibus fornicamini Sept. post eos.*

Hinc Petrus vocat quorundam oculos *plenos adulterii*; vel juxta alios *plenos adulteræ*, hoc est, in quibus adulteræ forma tota est: oculi enim conjeceant in adulteram, quæ tota in oculis est, & quam veluti oculis bibunt.

Iniecit domina sua oculos suos in Joseph. Ad. Gen. 39. adulteræ est, oculos in aliquem injicere.

Sehon Rex Amorrhæorum obstitit filiis Israel in ingressu terræ. *Sehon.* Hebr. Hebr. *tentatio laceffens*, vel *tentatio oculorum, Amorrhæi, rebelles*: Ex oculis non custoditis tot rebelliones, & impedimenta inieris in terram promissionis, &c.

Diligenti ergo custodia claudendi sunt oculi. *Pepigi fœdus.* Cajet. hoc est, deliberrato, fixo, & immobili proposito, ad instar pangentis fœdus, quod inviolabile debet esse, oculos in mulierem hæud levare de crevi, &c. Chryfost. legit. *Legem posui oculis meis.* Symm. *Testamentum, ultimam voluntatem posui oculis meis.* q. d. clausos, ut mortuus, tenebo.

Videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchre. Hieron. *quod essent bone, &c.* Quid cum vident filii Diaboli filias Belial? *Spe. Eccl. 9. ciem mulieris aliena multi admirati, reprobi facti sunt* (coram Deo, & hominibus. Sic Hugo Carenfis.)

Erubescite à respectu (activè, & passivè, si respiciatis, & si respiciamini) *mulieris fornicaria.* Idque tum ob periculum, quia non licet intueri, quod non licet intueri, quod non licet concupiscere, ut inquit Gregor. tum quia talis intuitus signum est impudicitia.

Greg. lib. 21.
Mor. 6. 2.
Cant. 1.
D. Bern.
Sensuum passores quinam.

Job. 31.
Gloss.
Oculi liberiores
quantorum
malorum causa.

Thren. 3.
Bern. de grad.
humil. gr. 1.
Oculorum ne
glotius perdidit
Evam.

Hieron. inc. 3.
Thren.

Oculi prima
amoris via.

Num. 15.

2. Petr. 2.
Alij.

Ad. Gen. 39.

Ios. 12.

Job. 31.

Cajet.

Oculorum ob
servantissimus
Joh.

Chryf. hom. 34
Symmac.

Gen. 6.

Eccl. 9.

Eccl. 41.

Ierem. 1.

Ollam succensam ego video; dicere potes, dum mulierem vides: Et faciem ejus à facie Aquilonis, à quo panditur omne malum.

Gen. 3.
Oleaster.

Ut excitat concupiscentiam oculus! Vidit mulier, quòd esset bonum ad vescendum. Gen. 3. Ubi Oleaster. Nunquam gustaverat, aut fenserat unde ergo noverat fructum bonum ad vescendum? unde suavem? Oculus nimirum subinfert imaginationi consensum, ut sentire videanti videatur, gustare videatur, &c.

Marth. 18.
Oculus quomodo erudendus
B. Tho. de Vil.

Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, &c. Si manus tua, &c. Hæc membra non materiali, sed spirituali gladio abscindi debent, non eis utendo. B. Thom. de Vil. Claude oculum, & eruisti: cohibe manum tuam à rapina, & scidisti: averte pedem tuum à via mala, & projecisti, &c.

Palladius in
Laus. hist. 43.

Ut benedid noverat discipulus ille Antonii, qui accessit à sorore ægrotante, ac dicente, si ipsum solum vidisset, tam sibi gratum fore, ut inde posset convalescere, ire tamen omnino recusat. Mox tamen, Abbate jubente, profectus, sed sororis cubiculum, clausis oculis alterius ductu ingressus, se quidem illi videndum præbuit, sed illam ipse non vidit, nec ab ea cognitus abivit. Cùmque rursùm, ut veniret, in vitaretur: Et sui tecum, inquit, & vidisti me.

Sen. Sulpit.
Dial. 2. c. 18.
Virgo quaedam
ante virorum
aspectus vitabat,
ut nec etiã
à S. Martino
videri vellet.

Non minori virtute prædita virgo illa, de qua in Vita D. Martini. Illud, Sulpici, meminisse te credo, quo affectu nobis, cùm & tu coram adesses, illam virginem S. Martinus prædicaret, quæ ita se penitus ab omnium virorum oculis removisset, ut ne ipsum quidem ad se Martinum, cùm eam ille officii causâ visitare vellet, admiserit. Nam cùm prope agellum illius præteriret, in quo se ante complures an. pudica cohibebat, audita fide illius, atque virtute divertit, ut tam illustris meriti puellam religioso officio Episcopus honoraret. Nos consequentes, gavisuram illam virginem putabamus: si quidem hoc in testimonium virtutis suæ habituram, ad quam tanti nominis Sacerdos, deposito propositi rigore, venisset. Verùm ipsa fortissimi vincula propositi, ne Martini quidem contemplatione, laxavit. Ita Vir beatus, accepta per illam

A foeminam excusatione laudabili, ab illius foribus, quæ videndam se, salutandamque non dederat, lætus abscessit.

O virginem gloriosam, quæ ne à Martino quidem passa est, se videri! O Martinum beatum, qui illam repulsam, non ad contumeliam suam duxit, sed magnificans illius cum executione virtutem, insitatum in his duntaxat regionibus gaudebat exemplum! Ergo cùm haud longè ab illa villula nos manere nox imminens coëgisset, xenium beato Viro eadem illa virgo transmisit, fecitque Martinus, quod antea non fecerat: nullius enim ille unquam xenium, nullius munus accepit, nihil ex his, quæ virgo venerabilis miserat refutavit, dicens: Benedictionem illius à Sacerdote minimè respiciendam, quæ esse multis Sacerdotibus præferenda. Audiât, quæso, virgines (subdit severus) exemplum istud, ut fores suas, si eas mali obire voluerint, etiam bonis claudant, & ne ad se improbis liber sit accessus, non vereantur etiam excludere Sacerdotes. Totus hoc mundus audiat: videri se à Martino virgo non passa est.

Omni homini noli insendere in specie. Eccl. 42. homini. Hugo Card. foeminæ, vel mari, Hug. Card. noli insendere, id est, fixè intueri, in specie, id est, propter speciem.

D Vnusquisque offensiones oculorum suorum abiciat, & in idolis Egypti nolite pollui. Ubi Hieron. Nobis de Ægypto exeuntibus præcipitur, ut offensiones oculorum nostrorum abiciamus, ne ea, quæ olim oblectabant nos, modò capiant, spei acula, theatra, & quicquid animæ contaminat puritatem.

Quàm malum oculos figere in oculos alienos! Hugo Gratianopol. Episcopus apud Surium dicebat, non à mulierum tantum, sed à virorum quoque vultibus religiose mentis avertendum intuitum, asserens, quòd experientia sua potest quicque conicere per communionem humanæ mutabilitatis, atque compassionem fieri, ut affectiones conspecti frequenter ad conspicientem inæstimabili velocitate pertranscant, & verbi gratia, de irato iratus, & de tristi tristis, & de lasciviente fiat lascivens, quas passiones satis esse habere

*Hug. Gratianus
apud Sur.
Oculi ne in viros
quidem
figendi.*

quæ-

quenquam proprias, non in se transcribere taliter debere alienas, &c. Quid igitur damni patietur, qui figet oculos in oculos *plenos adulterij, & ineffabilis delicti*, ut dicit Petrus?

Oculus, præsertim mulieris, est quasi manus in corde feminas semen malarum cogitationum: vel potius intuitus ille semen est, quod in oculis satum, germinat in corde, & erumpit in opus. Quam igitur necessarium est fœdus cum oculis? quam pernecessaria eorum custodia? &c. Idem de reliquis sensibus, &c.

D. Aug. relatus in cap. Nec solo. 32. q. 5

D. August. Nec solo, inquit, affectu, & tactu, sed aspectu quoque appetitur, & appetit concupiscentia fœminarum. Nec dicatis vos animos habere pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius, & cum se sibi invicem, tacente lingua, conspectu mucuo corda nunciant impudica, & secundum concupiscentiam carnis alterutro delectantur ardore, etiam in tactis ab immunda violatione corporibus, fugit castitas ipsa de moribus.

Aul. Gell. noct. Attic. l. 6. c. 8.

Alexander ille Magnus apud Aulum Gellium, victi hostis uxorem, facie incluta mulierem, vetuit in conspectum suum deduci: ut eam, inquit Gellius, ne oculis suis quidem contingeret. Idem Darii Regis uxorem, eandemque ejusdem sororem, prælio magno captam, quam esse audiebat exuperanti forma, videre noluit, perducique ad sese prohibuit.

Galat. 3. Hier. ibid. Oculi mulierum fascinant. D. Thom. ib.

Mulier, crede mihi, oculis fascinat. Hieron. ad illud, *Quis vos fascinat*? Dicitur, inquit, fascinum proprie infanribus nocere, & ætati parvulæ, & his, qui firmo necdum estigio figunt gradum. D. Thomas ibidem, ex Avicenna. Vetulæ visu nrenti, & aspectu invido fascinant pueros, qui ex hoc infirmantur, & evomunt cibum. Quicquid sit de fascino, de quo & hi dubitant Patres, ô quàm verum, quasdam mulieres, non solum juvenes, sed & viros ipsos, & annosos oculis fascinare, ac veluti ebibere, unde miser languent! Urit, urit videndo fœmina, præsertim juvenis. Heul nescio, quis teneros oculus mihi fascinat agnos. Erat juvenis

A ille pinguis spiritu, gratiæ veluti succi plenus, infirmatur, languet, Sacramenta rejicit. Unde? Mulieris est oculo fascinarus.

Ut pertimuit Bernardus, ne mulieris oculo fasciaretur! Quadam vice, dum fœmina oculos aliquamdiu tenuisset, cœtinuò ad se reversus, & de seipso erubescens, apud semetipsum in seipsum ultor severissimus extitit: stagno quippe gelidarum aquarum (quod in proximo erat) collo tenus insiliens, tam diu inibi permansit, donec penè exanguis effectus, per virtutem gratiæ cooperantis etiam à calore carnis concupiscentiæ totus resiguit, induens illius castitatis affectum, quem induerat, qui dicebat: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne quidem cogitarem de virgine.* Sic, sic, Fratres, oculi sunt abnegandi, ne quid curiosus audeant intueri, néve Deus districtè puniat, quod nos nihil esse putamus.

In Vita l. 1. c. 3. Oculorum suorum levem incuriam graviter vindicavit S. Bernardus.

Iob. 31.

C Legitur, quòd soror Sancti Damiani apparuit ei obitum, & dixit, se esse in maximis pœnis. Et ipse Sanctus Damianus quæsit, quam ob causam in tantis esset pœnis, cum tamen sanctæ vitæ fuisset? Respondit, hanc esse causam, quòd semel steterat in camera sua, & audivisset in platea cantus chorizantium cum aliquali dulcedine? Et quia de hoc in præsentem vitam non egisset pœnitentiam, per quindecim dies deberet puniri in Purgatorio. Quid, si non audisset solum, sed etiam de fenestraludentes, ac lascivè intuentes aspexisset? &c.

Flor. Harle. l. 2. c. 25.

Soror S. Damiani pœnis Purgatorij cruciatur, quòd solùm vocibus chorizantium aures admovisset.

Claude, claude oculos, & claudes Infernum, multòque magis Purgatorium.

August.

B Sed in hujus Puncti calce, ad oculos, Oculorum secretiùsq; oris modestiam tuendam, libeat castissimi juvenis recens, nostrique ævum exemplar in medium afferre. Nomen è sanctissima Soc. Jesu Joannes Berchmans, Flandro-Belgarum virtutum omnium præstantia, ac perfectione, tum oculorum præsertim custodia, ac abnegatione insigniter emicuit. Oculos (veluti scribunt Ceparius, & Hermaugus in Vita) adèd in officio tenebat,

Ioan. Berchmans annos natus 22. obiit Roma 1621.

Xx 2 ac tale

*Ceparius, Ep.
Herm. in Vita.*

ac tale cum eis pepigerat fœdus, ut nunquam è terra eos attolleret, nisi ratione, aut necessitate cogeretur. Ea re nunquam, nisi in principio, ad internoscendum, eos aspiciēbat, quibuscum loquebatur.

Ad Magiltri cubiculum quoties itabar, quòd jam nosset, quem conventurus erat, nunquam nisi dejectis ad terram oculis, accedebat.

A naturâ comparatum est, subitis, novisque in casibus eò oculos converti, unde strepitus exaudiratur: Joannes ne tum quidem commovebat sese. Affirmar quia etiam plures juvenum externorum, qui scholas cum eo frequentarunt, dedita operâ sapius diversâ se gymnasii parte sonitum esse machinatos, ut in eam partem oculos ejus advocarent, nec id tamen unquam evenisse.

Scripto expresserat aspectum mulierum instar basilisci evitandum: nec earum modò, sed & virorum intuitum domi, foris que interdixerat sibi, tamque depressos continenter gerebat oculos, ut ne ii quidem, quotiâ e familiariter eo utebantur, cujus demùm coloris ejus oculi essent (quòd nunquam eos videre licuisset) indicare possent. Et plures retulerunt, sepius in illum, & diu fuisse intuitos, eo studio, ut quales haberet oculos, observarent, nec potuisse deprehendere, cum oculos eo temporis spatio non sustulisset. Rogatus quondam à cubiculi sui contubernali, quid faceret, animo semper ad se revocando segregandèque à mortalibus rebus, respondit: Præsentissimum remedium, fida cordis custodia (quæ cum obtineri non possit, nisi frænati sint oculi,) oculorum insuper perpetua in potestate retentio.

Atque hos subigebat non solum avocando ab aspectu hominum, sed ab intuitu etiam rerum omnium exquisitarum, quòd pascere eorum curiositatem dedignabatur.

Hinc nunquam adduci potuit, ut hortos, vineasque, quæ Romæ in admiratione sunt, ullasve res alias inspectum iret: ne solennes quidem illas equitationes, quibus crebro Romæ Cardinalium, Principum, Legatorumve adventus insigni

A pompa excipiuntur, in quas si fortè ex itinere incidisset, præteribat oculis in solum defixis.

Nunquam à sodalibus persuaderi potuit, ut vel ad spectandas cæremontias, quæ Romæ Pontifici Maximo recens creato in D. Petri Basilica adhibentur, vel ad spectacula ulla videnda prodiret: acquiescere se dicebat unâ visâ supplicatione, quâ Pontifex circumtulera sanctissimam Eucharistiam. Tanta erat despicentia rerum externarum.

B Post mortem hanc inter cæteras schedam sua manu scriptam reliquit. Modestia virtus est, quæ motus omnes animi, corporis, que cum honestate, & decencia moderatur. Ejus virtutis actiones continentur Regulis à B. P. Ignatio de modestia scriptis. Incitamenta, quæ ad ejus observationem invitant, ista sunt. Primum, imitari modestiam, verecundiamque B. Virginis, quæ iis virtutibus excedebat, ut eâ conspectâ dixerit Dionysius Areopagita, quòd nisi aliter per fidem esset eductus, pro Dea illam fuisset veneraturus. Secundum, Sanctus Ignatius multis lacrymis, quæ de modestia reliquit præcepta, sapius irrigavit. Tertium, immodestus injuriam facit passioni Christi, qui nostram scilicet immodestiam, membrorum suorum omnium cruciatibus expiavit. Quartum, immodestus Matris nostræ Societatis, cui nos cordi ad eò sumus, pudorem onerat, lætitiâ corrumpit, formamque commaculat. Quintum, Dei undequaque præsentia modestos continere nos debet. Sextum, modestia singularem quâdam gloriam singulis membris nostris conciliamus. Septimum, Sancta Thecla sententiam capitis expectans, nunquam oculos attolere voluit, præ modestia, verita circumstantes intueri. Octavum, Religiosis quidam coactus vado flumen transmittere, dum pedes nudare præ verecundiâ trepidat, prodigiosè in alteram se ripam transportatum sensit, &c.

E His præsidii, atque artibus Joannes ad summam modestiæ excellentiam, oculorumque imperium nitebatur. Nec minore studio reliquorum membrorum dominatum,

minatum, gestuum, vestitusque decen-
tiam omni loco, ac temporum occasio-
ne procurabat, nihil ut sit mirum, ad
modestiam ejus omnibus fuisse admi-
rationi, tantisque à virtute illa fuisse lau-
dibus commentatum.

De abnegatione auditus.

PUNCTUM CXV.

Abnegatio au-
ditus quid.
Psal. 14.

Auditum præsertim abnegat, qui mur-
murationes non excipit, qui seipsum aut
suam spinis, ne linguas detrahentes audiat.
Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo,
aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui
loquitur, &c. & opprobrium non accepit ad-
versus proximos suos. Hieron. ex Hebr. Et
opprobrium non sustinuit adversus proximos
suos.

Hier. ex Hebr.

Prov. 4.
Detractio pestis
contagiosa.
Exod. 5.
Hebr.
Psal. 1.
Hieron.
Psal. 90.
Hebr.

Remove à te os pravum, & detrahentia la-
bia sint procul à te; quia scilicet detractio
pestis est, quæ eos, qui propè sunt, facile
infect. Sic infect. Sic in Exodo: Ne forte
accidat nobis pestis. Aliqui ex Hebr. Ne forte
accidat nobis linguas, quasi eas sit pestis in-
ficiens. In cathedra pestilentie. Hieron. In
cathedra irrisorum. Ipse liberavit me de la-
queo vanitatum, & à verbo aspero. Hebr.
Et à peste celeriter necante. O quam infect.
& quam celeriter! nulla etenim pestis
grassatur magis.

Psal. 72.

Nec in eos solium, qui propè sunt, sed
etiam in eos, qui procul. Posuerunt in ca-
lamos suum, & lingua eorum transivit in
terra, &c.

Isa. 6.
Hebr.
Psal. 54.
Detractio pec-
catum sine lege
Quomodo?

Detractio peccatum est sine lege. Di-
cit id Isaias, aut melius de eam, dixit Ange-
lus ad Isaiam quondam aulicum: Et pec-
catum tuum mundabitur. Hebr. Et pecca-
tus tuum sine lege mandabitur. Cur, quæ
sine lege, murmura in sic dicta est? Quod legem
ullam non servat, non parcit inimicis, nec
amicis, non operibus malis, nec bonis,
non secularibus, nec regularibus, nec su-
perioribus. Sine lege.

Psal. 54. 13.

Nonnulli amici detrahebant David,
unde dolebat. Si inimicus meus maledixisset
mibi, sustinuissem utique. Tu vero homo una-

A nimis, &c. non parcit amicis. Nec operi-
bus bonis, detractor enim tam bonis,
quàm malis operibus detrahit. Tota die ex-
probabant mihi, &c. Quid? homicidium?
adulterium? Nequaquam, sed quia cene-
rem tanquam panem manducabam, quia
pœnitentiam agebam, de pœnitentia mur-
murabant. Peccatum sine lege, quod nec cœ-
lo, nec terræ parcit.

Detractor nulli
parcit, ne Deo
quidem, aut
Sanctis ejus.

Psal. 72.
Alij.
Chald.

B Posuerunt in calamos suum, & lingua eor-
um transivit in terra. Chald. Posuerunt in
Sanctos calorum os suum, & lingua eorum us-
sit Sanctos terra. Unde David: Tota die con-
tristatus ingrediebar. Alii: Denigratus, atra-
tus ingrediebar, peccatum sine lege.

Hac de causa detractores assimilantur
sepulchro: Sepulchrum patens est guttur eo-
rum. Sepulchrum patens ad cadavera inhiat,
omniaque indistincte recipit. Væ his, qui
huiusmodi sepulchris sepeliuntur.

Psal. 13.
Detractores
sunt sepulchra,
eas, patens.

C Sunt quedam sepulchra, intra quæ vel
mortuus quisquis intrat, redivivus egre-
ditur. In sepulchro Elisei positus quondam
mortuus, mox vivus egressus est. Talia
sunt sepulchra justorum, in quorum ore
vel mortui quasi vitam acquirunt: taliter
enim loquuntur vel de peccatoribus, ut
eos quodammodo honoris vitæ animare
videantur. Alia verò sunt sepulchra, in
quæ vel vivus, justus scilicet ingrediens,
statim moritur.

4. Reg. 23.

D De his Propheta: Pharetra ejus quasi se-
pulchrum patens. Quæ comparatio hæc? Ad
litteram: Ad eum infectas veneno sagittas
jaculabantur, ut tactus sagitta mox mox
ad sepulchrum deducendus esset. Talis
omnino est lingua detrahentis: tactus e-
nim murmurationis sagittam mox in sepul-
chrum subinfertur infamiæ, ac mortui,
sepultique nominis.

Jerem. 5.

E Qui tetigerit sepulchrum, immundus erit
septem diebus. Numerus septenarius, nu-
merus aternitatis. O quam verum! qui
tangit, aut qui tangitur ab his sepulchris,
semper remanet immundus.

Lev. 19.

Sepulchrum patens. Oportet hoc esse tē-
pore pestis, quo tempore maximè patent
ob mortuorum frequentiam. Verè ora
murmurantium sunt tempore pestis se-
pulchra patientia, ad semper detrahendū,
& in se quemlibet claudendum. Sūt quidā,
X x 3 qui